

เส้นใยอ้อย สายไหม

จุลสารเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย โดยพิพิธภัณฑสถานผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ กุมภาพันธ์-มีนาคม ๒๕๕๑ <http://www.thaitextilemuseum.com>

สัมภาษณ์ชาวมาจิมใหม่
จากผ้าอเนกประสงค์ สู่ผลิตภัณฑ์ระดับสากล

ชื่นชมผ้าชาวมา
ฝีมือแม่
วัย ๘๖ ปี

เลือกเครื่องใช้ ของเดิรมานจาก
ของดีใกล้บ้าน

นิกร ชเนศรภา
กับผ้าชาวมาคู่ใจ สิ่งสะท้อนความเป็นไทย

ขจัดคราบไขมัน
ด้วยแป้งฝุ่น

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ
ผ้าชาวมา

สวยสด
ปีใหม่เมือง

ส่งเสียงสู่สวรรค์ธรรลย์ลา เหล่าประชาโน้มดวงใจใญ่รักภักดี

ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ข้าพระพุทธเจ้า พี่พิภกัณฑ์ผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร

สวัสดีค่ะ ถ้าจะกล่าวถึงผ้าไทย คุณผู้อ่านนึกถึงผ้าอะไรคะ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม หรือลงลึกไปที่ผ้ามัดหมี่ ผ้าจก ผ้ายก ผ่าขิด จะมีใครนึกถึงผ้าขาวม้าบ้างมั๊ยเอ่ย คนไทยเราคุ่นเคยกับผ้าขาวม้ามานานแสนนานไม่แพ้ผ้าชนิดอื่นเลยคะ แต่อาจจะหลงลืม เซินอาย หรือไม่กล้าใช้ เพราะกลัวแก่ เซย บ้านนอก...เมื่อหลายปีที่ผ่านมา ขณะบอกลูกสาวทาง โทรทัศน์ มีภาพของนักการเมืองคนหนึ่ง ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคและเคยเป็นถึงนายกรัฐมนตรีมาแล้ว ขึ้นจาก สระว่ายนํ้า โดยใช้ผ้าขาวม้าห่มตัว มีนักข่าวรอดสัมภาษณ์เต็มไปหมด ตอนนั้นรู้สึกชื่นชมนักการเมืองคนนี้มาก และคิดว่าการใช้ผ้าขาวม้าไม่ใช่เรื่องน่าอายสักนิด ครั้งหนึ่งผ้าฝ้าย ผ้าไหม ก็เคยประสบกับภาวะแบบนี้เหมือนกัน แต่ด้วย พระบารมีแห่งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ผ้าไทยของเราก็ได้กลายเป็นสิ่งเซิดหน้าชูตาคนไทยทั้งปวงไปแล้ว และตอนนี้ผ้าขาวม้าก็กำลังก้าวไปสู่จุดนั้น ด้วยพระกรุณาของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาใน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร...ติดตามอ่านได้ในคอลัมน์ของฝากจากพิภกัณฑ์ผ้า และยังสามารถ ร้อยเรื่องราวเกี่ยวกับผ้าขาวม้าไว้อีกหลายคอลัมน์ ให้ได้อ่านกันอย่างเต็มอิม ....สะดุดที่คอลัมน์นี้รสบทกวี รางวัลแด่คนชรา เรื่องจริงที่นำมาสะกิดใจกัน ทำความรู้จักกับปีใหม่ของเมืองในคอลัมน์เรียงร้อย ถ้อยความ และปิดท้ายด้วยการเล่นเกมลุ้นข องรางวัลเหมือนเดิม

ขอให้มีความสุขกับการเก็บเกี่ยวเหมือนกับที่เราสุขใจในการร้อยเรียงมาให้คุณ

ประโยชน์ในเล่ม

- เก็บมาฝากจากพิภกัณฑ์ผ้า ๓
- ผ้าไทยใกล้บ้าน ๔
- ฉบับรักผ้าไทย ๕
- เรื่องเล่าจากข้าวของเครื่องแต่งกาย ๖
- เสกสรร ปับแต่ง ๗
- กิจกรรมดี ๆ ที่พิภกัณฑ์ผ้า ๘
- รับรสบทกวี ๙
- เคล็ดลับง่าย ๆ สลายรอยเปื้อน ๑๐
- ร้อยร้อย ถ้อยความ ๑๐
- เล่นเกม ๑๑

ติดตามเรื่องราวอันทรงคุณค่าจาก

ภูมิปัญญาของคนไทย

ได้ในรายการคุณค่าปัญญาไทย

ทุกวันพฤหัสบดี

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๓.๓๐ น.

ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยนเรศวร

เอฟเอ็ม ๑๐๗.๒๔ เมกกะเฮิรตซ์

และทาง www.thaiuradio.com

www.nufradio.com

ผ้าขาวม้าโฉมใหม่

จากผ้าอเนกประสงค์ ผู้ผลิตที่ระดับสากล

“ผ้าขาวม้ามีค่ามากหลาย ทุกคนชอบใช้ไม่ว่าบ้านนอกในกรุง ชื้อหาราคาไม่สูง คาดเอวลงทุ่งลมพัดสนับยิบ
ขนาดพอดีไม่เล็กไม่ใหญ่ ใช้นุ่งก็ได้หรือจะเอาไว้ไล่มุง ใช้เช็ดขาเช็ดตัว บางคนก็โปกหาก็ขึ้นอรุณ
มัดผมก็ดูแน่นหนา รองหลังรองบ่าเป็นพวกจับกั๊ง ปิดฝุ่นถูเรือน กันเปื้อนทุกอย่าง
หรือใช้ปูนั่งเตี้ยทำอุหน่งตะลุง”

วันนี้เราเริ่มต้นด้วยข้อความบางส่วนในเนื้อเพลงผ้าขาวม้า ของสวริกา ลิ่นทอง ที่หลายคนคงไม่เคยได้ยิน เหมือนกับที่คนไทยส่วนใหญ่ลืมไปแล้วว่า เรามีผ้าขาวม้าที่แสนจะสารพัดประโยชน์ เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตคนไทยมาแต่ไหนแต่ไร

จนกระทั่งเมื่อปลายปี ๒๕๕๐ ผ้าขาวม้าก็โดดเด่นเข้ามาอีกครั้ง เมื่อถูกนำมาแปลงโฉม โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระดำริให้สมาชิกโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจากทั่วประเทศนำผ้าขาวม้าหลากหลายสีสันจากทุกภาคของประเทศมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพ สร้างงานและเพิ่มรายได้

ที่สำคัญคือ **พระองค์ทรงประทานเทคนิคพิเศษในการประดิษฐ์ผ้าขึ้นมาใหม่ โดยใช้ผ้าขาวม้าเย็บประกบกับผ้าฝ้าย แล้วใช้กรรไกรกรีดผ้าตามริ้วของผ้าขาวม้า จากนั้นนำไปปั่นเพื่อให้เส้นด้ายฟูขึ้น ทรงประทานชื่อว่า ผ้าปูยเจดีย์** แล้วนำมาออกแบบเป็นกระเป่า ผ้าคลุมไหล่ สมุดบันทึก หมอนอิง เสื้อ ฯลฯ พร้อมกับทรงมีดำริให้รณรงค์นำผ้าขาวม้ามาผลิตเป็นกระเป่าโดยใช้ซิลค์สกรีนคำพุทธธรรมคำเรื่องโลกร้อน เพื่อให้คนหันมาใช้กระเป่าที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติแทนถุงพลาสติก และใช้ผ้าที่ผลิตจากฝีมือชาวบ้าน

วันนี้ผ้าขาวม้าจึงไม่ได้เป็นเพียงผ้าอเนกประสงค์ของกรรมกร ผู้ใช้แรงงาน และเกษตรกร อย่างที่หลายคนเคยกล่าวไว้เท่านั้น ทั้งที่ผ้าขาวม้าก็ดีของดีแบบไทยที่ใช้ได้ทุกคนจริงมั๊ยคะ

ประวัติของผ้าขาวม้า

จากงานวิจัยเรื่องผ้าขาวม้า ของอาจารย์พันธ์ จันทร์สว่าง อธิบายไว้ว่า “ผ้าขาวม้า” เป็นคำเพี้ยนมาจาก “กาหมา” (kamra) ซึ่งเป็นภาษาอิหร่านใช้กันอยู่ในประเทศสเปน เข้าใจว่าสเปนเอาคำว่า “กาหมา” ของภาษาแขกไปด้วย เพราะตามประวัติศาสตร์ ประเทศทั้งสองมีการติดต่อกันมาช้านาน

ส่วนประเทศไทย รู้จักใช้ผ้าขาวม้าในสมัยพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ตรงกับยุคสมัยเชียงแสน ผู้หญิงมักนุ่งผ้าถุง ส่วนผู้ชายเริ่มใช้ผ้าเคียนแอม (ผ้าขาวม้า) ซึ่งได้รับวัฒนธรรมมาจากไทยใหญ่ (ใช้โปกหึระชะ) เมื่อต้องเดินทางไกลก็นำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ห่ออาหาร เก็บสัมภาระ ปูนอน นุ่งอาบน้ำ ใช้เช็ดร่างกาย เมื่อไทยใหญ่เห็นประโยชน์ของการใช้ผ้าขาวม้า จึงนำมาเคียนแอมตามอย่างบ้าง

ข้อมูล หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๐
หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐
www.thaingo.org , www.katikala.com

ผ้าขาวม้า...เส้นสายจากหัวใจของแม่เผ่า

ผ้าขาวม้า ดูจะเป็นผ้าทอที่มีอยู่โดยทั่วไป แทบทุกกลุ่มผลิตน่าจะทอใช้ทอขายกันได้โดยไม่ยากเย็น แต่ถ้าเป็นผ้าขาวม้าฝีมือการทอของคุณยายอายุ ๘๖ ปีละคะ เรื่องนี้คงจะไม่ธรรมดาแล้วละคะ

ณ บ้านเลขที่ ๔๑ หมู่ ๖ ตำบลบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เราพบกับคุณยายเต่า จินดาง กำลังกัมหน้ากัมตาทอผ้าขาวม้าอยู่พอดี

“ยายเริ่มทอผ้าตั้งแต่เด็ก ประมาณ ๑๐ ขวบ เห็นที่แม่ทอผ้าค้างไว้ ก็ขึ้นไปนั่งจับ นั่งเล่น หัดทอ ตอนแรกก็โดนว่า โดนไล่ แต่เมื่อเห็นเราสนใจจริง แม่ก็เลยหัดให้”

ตั้งแต่นั้นมายายเต่าก็ทอผ้าหลายชนิด ทั้งผ้าถุง ผ้าโจงกระเบน ผ้าขาวม้า มุ้ง โดยทอไว้ใช้เอง ตามวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน สำหรับค้าขายที่ใช้เป็นผ้าผืนผืนสังเคราะห์ ที่นำมาผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งการกรอเข้าหลอด การคัน การสีบ แล้วทอเป็นผืนผ้า

ปัจจุบันยายเต่าทอผ้าขาวม้าขาย ส่วนใหญ่เป็นสี่สไล เช่น เหลือง แดง เขียว ตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งก็คือคนในหมู่บ้านนั่นเอง โดยคุณยายลงมือทำเอง ทอเอง ทุกขั้นตอน สุขภาพไม่เป็นอุปสรรค เพราะหุ ตา และร่างกายของยายยังแข็งแรง ไม่เคยล้มหมอนนอนเสื่อแม้แต่ครั้งเดียว

“ยายทอผ้าทุกวัน ใน ๓ วันจะทอได้ประมาณ ๒ ผืน บางทีก็วันละผืน ขายผืนละ ๑๒๐ บาท หน้าบวชพระจะขายดีมาก ทอไม่ทัน มีที่สีบผืนก็ขายหมด เค้จะไปใช้อาบน้ำนาค”

ผ้าขาวม้าของยายเต่าสีสวยและนุ่มมาก ทอไปขายไปไม่เร่งรีบ นอกจากขายในหมู่บ้านแล้ว ยังมีวางให้คนทั่วไปได้เลือกซื้อ ณ ที่ทำการไปรษณีย์พิษณุโลก นำเสียดายที่

ตอนนี้ในหมู่บ้านเหลือเพียงยายเต่าคนเดียวที่ยังคงทอผ้าอยู่ แม้แต่ลูกหลานของยายเองก็ไม่มีใครสนใจสืบทอด

“มีลูกสาว ๓ คน หลานอีกหลายคน ไม่มีใครอยากทอผ้า เค้ไปทำงานกันหมดไม่เป็นไร ไม่มีใครสนใจก็ไม่มีไร ก็ยังดี เค้ไม่ทอแต่ก็ยังใส่ผ้าที่ยายทอ ยายมีความสุขของยาย จะทอไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะทอไม่ไหว เพราะการทอผ้าคือส่วนหนึ่งของชีวิต”

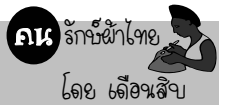
สีหน้าและแววตาของยายเต่ายืนยันในคำพูดนี้ได้เป็นอย่างดี ตลอดเวลาของการสนทนา ยายเต่าทอผ้าไปด้วย บางครั้งก็ลุกขึ้นมาจัดเรียงเส้นด้าย ใช้หวีแปรงจากก้านตาลแปรงเส้นด้าย เดียวก็ขยับขยายผ้าทอ ไม่หยุดหย่อน และไม่มีที่ท่าว่าจะเหน็ดเหนื่อย

ความสุขของคุณยายส่งผ่านมาถึงเรา ให้อารมณ์อบอุ่นกับผ้าลายสี่เหลี่ยมตาหมากรุก ที่ถักทอจากใจจริง ๆ

“มีลูกสาว ๓ คน หลานอีกหลายคน
 ไม่มีใครอยากทอผ้า
 เค้ไปทำงานกันหมด ไม่เป็นไร
 ไม่มีใครสนใจก็ไม่เป็นไร
 ที่ยังตี เค้ไม่ทอแต่ก็ยังใส่ผ้าที่ยายทอ
 ยายมีความสุขของยาย
 จะทอไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะทอไม่ไหว
 เพราะการทอผ้าคือส่วนหนึ่งของชีวิต”

นิกร ธเนศรภา

“ผ้าขาวม้า คือสิ่งสะท้อนความเป็นไทย”

เนื่องจากเกิดอยู่ริมแม่น้ำบ้าน นิกร ธเนศรภา
 ผู้อำนวยการส่วนกฎหมาย รักษาการผู้อำนวยการสรรพสามิต
 ภาค ๖ จึงคุ้นเคยกับการเล่นน้ำ โดยใช้ผ้าขาวม้าเป็นอุปกรณ์
 สำคัญ

“ใช้ผ้าขาวม้าตั้งแต่อายุ ๘ - ๙ ปี นุ่งเล่นน้ำ เช็ดตัว
 เช็ดหน้า มัดเป็นเปลนอน บางทีก็ใช้ห่อมันแกวที่ซูดจากริมตลิ่ง
 ทำเป็นของเล่นก็ได้ เช่น มัดหัวมัดท้ายทำเป็นโป่งลอยน้ำโดย
 ตัวเราอยู่ในนั้นด้วย เป็นกุญแจมือเวลาเล่นโปโลศจับขโมย หรือ
 ทำเป็นกะบอง โดยนำไปชุบน้ำแล้วบิดเป็นเกลียว จะเล่นนุกิน
 หางก็เอามาโพกหัวแล้วปล่อยชายให้เพื่อน ๆ จับ”

“พอโตขึ้น ผ้าขาวม้าก็นำมาใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่น
 ชับเหงื่อ เคียนเอว ห่มตัว หรือมัดสัมภาระต่าง ๆ”

นิกรย้ำประโยชน์อันนอกเหนือของผ้าขาวม้าโดยการ
 ผูก พัน มัดผ้าขาวม้าในแบบต่าง ๆ อย่างทะมัดทะแมง พलग
 เล่าว่า ชอบผ้าขาวม้าที่มาจากผ้าฝ้ายทอมือ เพราะซับเหงื่อได้ดี
 หนา นุ่ม มัดแล้วแน่นหนาไม่ต้องกลัวหลุด นอกจากนี้ผ้าขาวม้า
 ยังคงทน ดูแลรักษาง่าย ซักง่าย ตากแห้งเร็ว และอีกหนึ่งเหตุผล
 คือ ได้อุดหนุนผลงานจากฝีมือของชาวบ้านด้วย

“อยากให้คนไทยใช้ผ้าขาวม้า เพราะเป็นผ้าของเรา
 เป็นวิถีชีวิตไทยแท้ ซึ่งคงต้องเริ่มจากการปลูกฝัง เพราะ
 การจะเปลี่ยนพฤติกรรมก็ต้องเปลี่ยนความคิดก่อน”

เปลี่ยนให้คนไทยรู้จักคุณค่าไปความเป็นไทย
 ก่อนที่จะเล็ดไปไกลกว่านี้

ผ้าขาวม้า

- พวงข้าว : เกี้ยวเถิดนะพ่อเกี้ยว ไย๋น ไย๋น เกี้ยวเถิดนะแม่เกี้ยว อย่ามัวชะงัดแลเหลียว เตี้ยวเคี้ยว จะเกี้ยวก้อยเออย ลา ลา ล้า ลา ลา ลา ล้า ลา ลา
- ครูปราง : ฮะอ้อม เพลลินเชียวนะ กำลังซ้อมรำเพลงเกี้ยวข้าวที่จะแสดงในงานโรงเรียนอยู่ละสิ อะ...นี่เสื้อผ้าที่จะใช้ในการแสดง มีเสื้อ ผ้าถุง งอบ ครูฝากผ้าขาวม้าไปให้พวกผู้ชายด้วยนะจ๊ะ
- พวงข้าว : ดีเลยคะ พวงข้าวจะได้เอาผ้าขาวม้าไปให้เพื่อนหัดมัดเอว ผูกหัวกัน
- ครูปราง : เค้าเรียกว่าคาดเอว โปกหัวจ๊ะ จริง ๆ แล้วย เมื่อก่อนเค้าใช้คำว่าเคียนกันด้วยซ้ำ
- พวงข้าว : แปลว่าอะไรคะ เคียนเหนีย
- ครูปราง : นึกอยู่แล้วเชื่อว่าเด็กรุ่นใหม่จะต้องไม่รู้จัก คำว่าเคียนหมายถึง การพับ ผูก พาด โปก คาดและก่คลุมจ๊ะ คนในสมัยโบราณเค้านำคำว่าเคียนมารวมกับคำว่าผ้า และส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น เอว จึงมีความหมายว่า เป็นผ้าสำหรับคาดเอว ซึ่งคนไทยโบราณจะรู้จักผ้าเคียนเอวมากกว่าผ้าขาวม้าเสียอีก เนื่องจากใช้เรียกกันมาแต่โบราณ ส่วนคำว่าผ้าขาวม้าเหนีย มานิยมใช้เรียกกันในภายหลังจ๊ะ
- พวงข้าว : นี่แสดงว่าคนไทยเราใช้ผ้าขาวม้ากันมานานแล้วสินะคะ
- ครูปราง : ตามประวัติศาสตร์ก็ใช้กันมานานกว่า ๗๐๐ ปีแล้วละจ๊ะ โดยหลักฐานแสดงว่าคนไทยเริ่มใช้ผ้าขาวม้าในสมัยเชียงแสน เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดภูมินทร์ จังหวัดน่านจ๊ะ
- พวงข้าว : เอ...พวงข้าวเคยไปเที่ยวทางใต้ เห็นคนใต้เค้าเรียกผ้าขาวม้าว่า ผ้าซึกอาบนะคะคุณครู
- ครูปราง : ไม่ต้องแปลกใจจ๊ะ ที่คนใต้เรียกผ้าขาวม้าว่าผ้าซึกอาบก็เพราะว่า เค้านิยมใช้ผ้าขาวม้าในการอาบน้ำ และยังมีอีกหลายชื่อเลยนะ เช่น ผ้าซึกน้ำ ผ้าซุบ ผ้าซุบตัว ผ้าพลัด ผ้าปล่อย
- พวงข้าว : แล้วภาคอื่น ๆ ละคะ เค้าเรียกผ้าขาวม้าว่าอะไร
- ครูปราง : ถ้าเป็นภาคเหนือ ก็จะเรียกว่า ผ้าหัว ผ้าตะโก้งหรือตาโก้ง ซึ่งจะหมายถึงผ้าลายตาราง ผ้าเตี้ยว ส่วนภาคอีสานจะเรียกว่าผ้าแพ ผ้าแพอี่โป้ ผ้าขาวม้า และในพจนานุกรมภาษาล้านช้าง อีสาน ก็จะเรียกว่า ผ้าขัดด้าม ผ้าขาวด้ามหรือผ้าด้าม
- พวงข้าว : โห...ผ้าขาวม้าผืนเดียวมีชื่อเรียกตั้งหลายชื่ออะคะ
- ครูปราง : ก็เหมือนกับคุณประโยชน์มากมายหลายอย่างของผ้าขาวม้าแหละ อย่างน้อย ๆ ก็เป็นอุปกรณ์สำหรับเพื่อน ๆ ผู้ชายของพวงข้าวใช้ในการแสดงไงจ๊ะ
- พวงข้าว : อย่างนี้ต้องเรียกว่า ผ้าอเนกประสงค์หรือผ้าสารพัดประโยชน์อะคะ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดภูมินทร์ น่าน แสดงการใช้ผ้าขาวม้าในสมัยเชียงแสน

ของใช้ ของแต่งบ้านจากไม้... ของดีใกล้บ้าน

ลุงเสกสรรค์และป้าสีนวล วางยางนอก
ประธานและรองประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้
บ้านปรีอกระเทียม

ถ้าอยากได้ของใช้ ของแต่งบ้านจากไม้ ไม่ต้องไปสุโขทัย หรือไป
ไกลถึงแพร่ เชียงใหม่หรือกนะคะ แค่ขับรถจากตัวเมืองพิษณุโลก ไปทาง
อำเภอบางระกำประมาณ ๔๐ กิโลเมตร ก็มีงานไม้ให้เลือกสรรมากมาย
ตั้งแต่ชิ้นเล็ก ๆ อย่างแจกัน ชันน้ำพานรอง ไปจนถึงตู้ โต๊ะ เก้าอี้ ชุด
รับแขกเลยละคะ

กลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้บ้านปรีอกระเทียม ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลบึงกอก
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก คือเจ้าของผลงานที่กล่าวถึงคะ

“เริ่มทำของประดับ ของใช้ ของแต่งบ้านจากไม้มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕

โดยเรียนรู้จากหลานเขยที่ย้ายมาจากจังหวัดอุทัยธานี ทำขายเรื่อยมา ปรากฏว่ารายได้ดี ฐานะดี
ขึ้น มีเงินส่งลูกเรียน เลยหยุดทำอะไรทำมาประมาณ ๑๐ ปีแล้ว หันมาทำงานจากไม้อย่างเดียว”

ป้าสีนวล วางยางนอก รองประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้บ้านปรีอกระเทียม เล่าถึงจุดเริ่มต้น

ด้วยเหตุนี้เองป้าสีนวลจึงริเริ่มตั้งกลุ่มขึ้นมาอย่างจริงจัง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๗ ปัจจุบันมี

สมาชิก ๑๕ คน สำหรับไม้ที่นำมาผลิตเป็นไม้เนื้อแข็งที่หาซื้อจากหัวไร่ปลายนา หรือไม้ที่มาจาก
การประมูล เช่น ไม้มะค่า ประดู่ สัก ขนุน มะม่วง เป็นต้น เป็นไม้ที่มีการซื้อขายอย่างถูกต้อง

“ผลิตภัณฑ์ของเราจะยังไม่เทียบเท่าของจังหวัดแพร่ หรือที่อื่น ๆ แต่งานของเราเป็น
เนื้อไม้แท้ ๆ ไม้แต่งสี จะมีก็แต่สีเคลือบเงาเท่านั้น และข้อแตกต่างของเราคือ มีรูปปลั๊กชนที่
อ่อนช้อย อ่อนหวาน ไม้แข็ง ซึ่งเรื่องนี้มีความชัดเจนเมื่อเทียบกับของจังหวัดอื่น ๆ”

ป้าสีนวลบอกว่า ใครสนใจงานแบบไหน สั่งทำได้ หรืออยากจะมาฝึกหัดเรียนรู้ก็ยินดีสอนให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
ใด ๆ แถมอาจจะได้ค่าแรงกลับไปด้วยซ้ำ นอกจากนี้ยังยินดีเป็นวิทยากรสอนให้ตามโรงเรียนหรือสถาบันต่าง ๆ อีกด้วย

ผลิตภัณฑ์จากไม้บ้านปรีอกระเทียมไม่ธรรมดาณะคะ มีดาวระดับประเทศติดตัว ๒ ดวงด้วยกัน สนใจโทรคุย
โทรสั่ง โทรถามได้ที่ ๐๘๙ ๙๐๗ ๐๙๐๖ อุดหนุนของดีที่มาจากฝีมือแท้ ๆ กันนะคะ

“ผลิตภัณฑ์ของเราจะยังไม่เทียบ
เท่าของจังหวัดแพร่ หรือที่อื่น ๆ แต่งาน
ของเราเป็นเนื้อไม้แท้ ๆ ไม้แต่งสี จะมีก็
แต่สีเคลือบเงาเท่านั้น และข้อแตกต่าง
ของเราคือ มีรูปปลั๊กชนที่อ่อนช้อย
อ่อนหวาน ไม้แข็ง ซึ่งเรื่องนี้มีความ
ชัดเจนเมื่อเทียบกับของจังหวัดอื่น ๆ”

เพิ่มพูนศรัทธา

เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ บุคลากรพิพิธภัณฑผ้า เข้าร่วมงานนิทรรศการ “วัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ” ซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ณ พิพิธภัณฑธานาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ภายในงานประกอบด้วยการบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อจากผู้เชี่ยวชาญ พร้อมชมนิทรรศการแสดงผ้าทอของกลุ่มชนไทลื้อ ทั้งผ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันและผ้าที่ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ รวมถึงการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทลื้อ ท่ามกลางบรรยากาศไทย ๆ ในแบบภาคม้ง

ไทลื้อคือกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่งที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตสิบสองปันนา (ปัจจุบันอยู่ในเขตมณฑลยูนนาน ทางตอนใต้ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน) อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือของประเทศไทยนานกว่า ๒๐๐ ปี โดยอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดน่าน แพร่ เชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูนและลำปาง ผู้หญิงไทลื้อมีชื่อเสียงมากในด้านการทอผ้าด้วยเทคนิคที่หลากหลาย โดยเฉพาะเป็นที่รู้จักกันว่าเชี่ยวชาญการทอด้วยเทคนิค “เกาะ” ที่มักเรียกกันว่า “ลายน้ำไหล”

อนุรักษ์และเผยแพร

พิพิธภัณฑผ้าร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จัดงานนิทรรศการ “ผ้าทอมือเมืองสองแคว แลไทครั้ง” เมื่อวันที่ ๑๐ - ๑๑ มกราคม ๒๕๕๑ ณ ลานกิจกรรม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานเผยแพรวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนให้ความรู้แก่คณาจารย์ บุคลากร นิสิตและผู้สนใจในด้านศิลปวัฒนธรรม ภายในงานประกอบด้วยการสาธิตกระบวนการผลิตผ้าฝ้าย ตั้งแต่การปั่น ย้อมสีธรรมชาติ จนถักทอเป็นผืนผ้าด้วยวิธีการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงผ้าทอมือพร้อมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้า โดยมีรศ.ดร.สมบัติ นพรัก คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นประธานเปิดงานเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๑

เครื่องประดับจากลูกปัด

เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๑ พิพิธภัณฑผ้า จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “เครื่องประดับจากลูกปัด” ขึ้น โดยนายวชิรพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์ นักวิชาการช่างศิลป์ พิพิธภัณฑผ้า เป็นวิทยากรให้แก่ นักเรียน นักศึกษา กลุ่มทอผ้า ผู้ประกอบอาชีพอิสระ บุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ และแม่บ้าน จากจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร และเพชรบูรณ์ จำนวน ๓๖ คน ในการร้อยเรียงลูกปัดหลากชนิดด้วยเส้นเอ็นและถักเชือกเทียน เป็นพวงกุญแจและสร้อยข้อมือหลายรูปแบบ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ หรือสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ตนเองต่อไป

ปฏิทินกิจกรรม

ลำดับ	กิจกรรม	วัน เดือน ปี	สถานที่
๑	นิทรรศการผ้าชาวเขา	เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑ์ผ้า
๒	อบรมกระเป๋าผ้าต่อ	๒๕ - ๒๖ เมษายน ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑ์ผ้า
๓	อบรมตุ๊กตาโครเชต์	๒๗ - ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑ์ผ้า
๔	นิทรรศการเพลลีนทศนาผ้าอีสาน	กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑ์ผ้า
๕	อบรมแต่งเสื้อสวยด้วยหลากหลายวัสดุ	๒๙ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑ์ผ้า
๖	อบรมจัดสวนถาด	๒๔ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑ์ผ้า
๗	อบรมตุ๊กตาวาดู	๑๒ - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑	พิพิธภัณฑ์ผ้า

* อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม*

สนใจสอบถามรายละเอียดได้ที่ ๐ ๕๕๒๖ ๑๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๙

วันแห่งความรักที่ผ่านมา หลายคนคงอบอุ่นและอิมเอมในไออุ่นแห่งรัก เดือนหน้าก็มีวันสำคัญ นั่นคือ วันปีใหม่ไทย นอกจากนี้ยังมีวันครอบครัวและวันสูงอายุอีก อย่าลืมมอบความรักแด่ผู้มีพระคุณด้วยนะคะ

รางวัลแด่คุณชวี

วีรร้อยยับเหยียวย่นบนใบหน้า

ลูกหลานเคยหอมล้อมอยู่พร้อมพริก

วันเวลาผ่านล่วงห่างสำนัก

เมื่อลูกหลานทิ้งฐานบ้านดงดอย

จากอ้อมกอดพ่อแม่ที่แก่เฒ่า

ค่อยค่อยห่างทิ้งช่วงสิ้นหวังใย

ไปทำงานสานฝันของวันเก่า

หวังครอบครัวอยู่สบายคลายอ่อนล้า

หลงลืมไปใครเล่าคอยเจ้ากลับ

หรือระเริงหลงทิศผิดทางเดิน

ว่าแม่พ่อรอเฝ้าเจ้าจะหวน

ลูกอยู่ไหนกลับเมื่อใดใจเรียกร้อง

หรือนี่คือรางวัลแด่คนแก่เฒ่า

เมื่อลูกหลานหายหน้าไม่มาเยือน

เหมือดดวงตาล้ำดวงใจสิ้นไร้หลัก

เคยพุ่มพริกแต่เล็กเป็นเด็กน้อย

ความรู้สึกเจียบเหงาจนเศร้าสร้อย

ต่างทยอยเข้าเมืองเรืองวิไล

จากร่มเงาบ้านเรือนเถื่อนไศล

จากบ้านไปหลายปีไม่มีมา

มุ่งจะเอาเงินทองจ้องแต่หา

จึงก้มหน้าก้มตาหาแต่เงิน

จากไกลลับลิ้มบ้านजनนานเนิน

จนเพลิดเพลिनเกินสำนักคิดตริกตรอง

นั่งคร่ำครวญชวนใจให้เศร้าหมอง

พ่อแม่ต้องอยู่ลำเค็ญเป็นผีเรือน

ต้องอยู่เหี่ยวเฝ้าคอยอย่างลอยเลื่อน

ความเหงาจึงเป็นเพื่อนชั่วเดือนปี

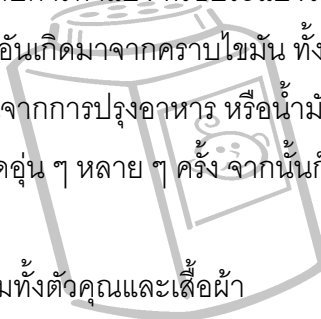

โดย อัสระ ภายหลัง
จากนิตยสารหญิงไทย ฉบับปักษ์หลังเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๐

กำจัดคราบไขมันด้วยแป้งฝุ่น

หลังจากอาบน้ำเสร็จแล้ว คนส่วนใหญ่คงคุ้นเคยกับการทาแป้ง หรือประแป้งให้หอมชื่นใจใช่ไหมคะ จะเลยมาถึงเสื้อผ้าบ้างก็ได้นะคะ ถ้าหากว่าเสื้อผ้าของคุณมีรอยเปื้อนอันเกิดมาจากคราบไขมัน ทั้งนี้ก็เพราะว่าแป้งฝุ่นมีคุณสมบัติพิเศษสามารถขจัดคราบไขมันได้เป็นอย่างดี จะเป็นน้ำมันจากการปรุงอาหาร หรือน้ำมันใส่ผมก็ได้ทั้งนั้น วิธีการก็ไม่ยากเลย ค่ะ รอยแป้งลงบนเสื้อผ้าบริเวณที่เปื้อน แล้วก็รีดด้วยเตารีดอุ่น ๆ หลาย ๆ ครั้ง จากนั้นก็ใช้แปรงปัดออก คราบไขมันก็จะถูกแป้งดูดติดออกมา ไม่เห็นรอยบนผ้าอีกเลยคะ

อีกหนึ่งประโยชน์ของแป้งฝุ่น ที่ช่วยเสริมความงามทั้งตัวคุณและเสื้อผ้า

สวัสดีปีใหม่เมือง

ใกล้ถึงวันสงกรานต์แล้ว อันธพาลเจ้าขอเกาะกระแสงสงกรานต์ พาทุกท่านไปทัศนศึกษาว่า "ประเพณีปีใหม่เมือง" แบบคนเหนือแท้ ๆ เป็นจะไฉนหนาเจ้า (ประเพณีปีใหม่เมืองแบบคนเหนือแท้ ๆ เป็นอย่างไรคะ)

ปีใหม่เมืองของชาวล้านนา กินระยะเวลาประมาณ ๕ วันเป็นอย่างไรขอขานหาเจ้า เริ่มต้นวันแรกคือ วันที่ ๑๓ เมษายน เป็น "วันสังขารล่อง" ถือเป็นวันเริ่มต้นปีใหม่ ทุกคนจะช่วยกันปิดกวดทำความสะอาดบ้านเพื่อต้อนรับสิ่งเป็นมงคลที่กำลังจะเข้ามาในบ้านและชีวิต บางคนที่อาบน้ำที่ผสมว่านมงคลต่าง ๆ เพื่อเอาฤกษ์เอาชัยในวันนี้

วันถัดมาคือ "วันเนาหรือวันเนา" วันนี้จะไม่มีการค้าทอทะเลาะวิวาทหรือพูดคำขยาบกันเด็ดขาด ไม่อย่างนั้นจะถือว่าเป็นคนปากเนาและได้รับแต่สิ่งอัปมงคลไปตลอดทั้งปี ทอนข่ายก็ขงทรายเข้าวัด เชื่อว่าเป็นการทดแทนทรายที่เคยติดทำเราออกมาจากวัด

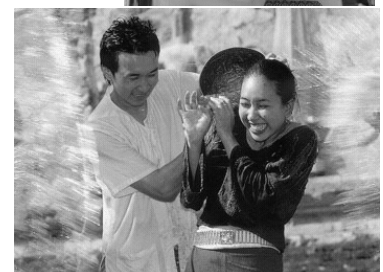
ส่วนวันที่สาม เรียกว่า "วันพญาวันหรือวันเถลิงศก" ทอนเช้าจะเป็นการทำบุญตักบาตรที่วัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษ เรียกว่า "ทานขันข้าว" ทอนข่ายก็เริ่มการ "รดน้ำดำหัว" (รดน้ำดำหัว) คือการขอขมาลาโทษผู้สูงอายุ ที่เราได้ล่วงเกินทำทั้งทางกาย วาจาและใจ

สำคัญที่การรดน้ำดำหัวแบบดั้งเดิมนั้นจะไม่รดมือ แต่เป็นการเอาน้ำขมิ้นและส้มป่อย ใส่ลงในขันหรือสลุงของผู้เฒ่าผู้แก่ พร้อมด้วยข้าวตอก ดอกไม้ ธูป เทียน พอทำน้ำให้ศิกลให้พรเสร็จ ก็จะเอามืออ้อมน้ำในขัน ส้มป่อยลูบหัวตัวเอง แล้วประพรมแก่ลูก ๆ หลาน ๆ ให้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป

วันที่สี่เป็น "วันปากปี" ถือเป็นวันเริ่มต้นของปีใหม่ มีการดำหัวพระตามวัดต่าง ๆ เรียกว่า "วันรดน้ำพระเจ้า"

วันที่ห้าคือ "วันปากเดือน" ถือเป็นวันเริ่มต้นของเดือนใหม่ จะมีการส่งเคราะห์ส่งนาม (สะเดาะเคราะห์) ตามแบบโบราณกาลก่อน

คนนี้ก็ปีใหม่เสร็จสิ้นพิธีปีใหม่เมืองอันเป็นสิริมงคลของหมู่เฮาจาวเหนือแล้ว ข่าเจ้าขออนุญาตไปสาดน้ำข่าว ๆ แฉกนี้ให้หัวใจระชุ่มกระซวยก่อนหาเจ้า สวัสดิ์ปีใหม่เมืองเจ้า

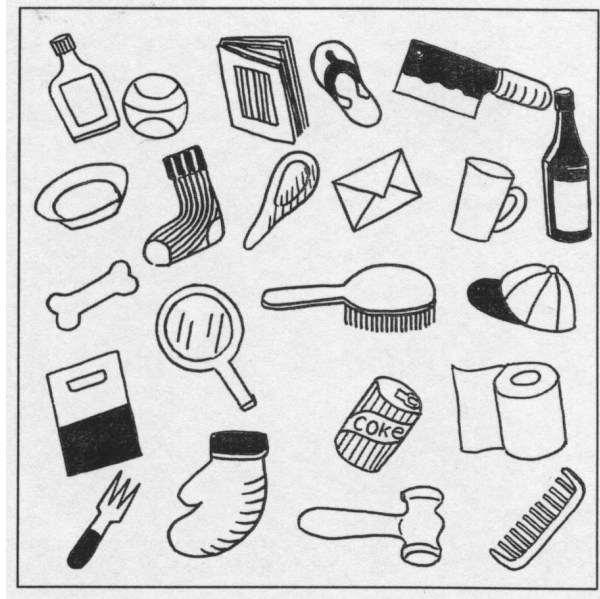
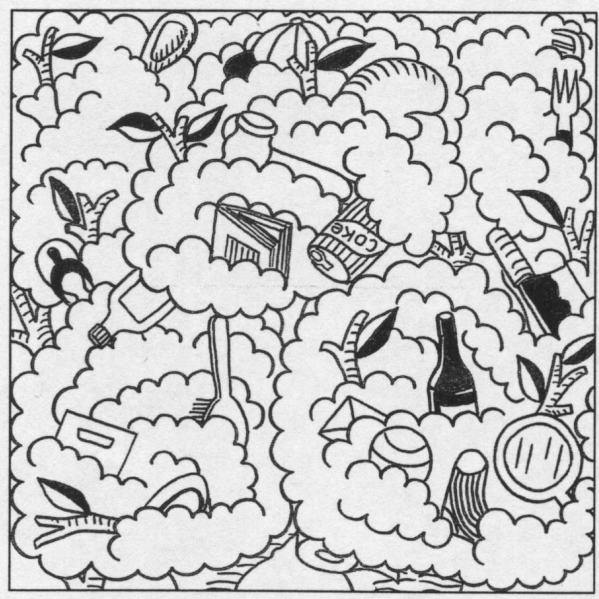

นิกอกบอดซ่อน

หมั่นไล่เจ้าเพื่อนตัวแสบ จิ้งแกล้งเอาของรักของสะสมของเพื่อนไปซ่อนบนต้นไม้ซะเลย

เอ...แต่รู้สึกเหมือนจะลืมซ่อนอะไรไปอย่างหนึ่งนะ อะไรหว่า...ช่วยหาหน่อยสิ

กตีกาง่าย ๆ กรุณาถ่ายเอกสารส่งคำตอบมาที่พิพิธภัณฑน์ผ้า มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ แล้วรอดูกันว่าจะเป็นผู้โชคดี ๑ ใน ๕ หรือไม่

เฉลยเกม คโค โคลนหนึ่ง
จากจลลสารเล่นฝ้าย สายไหม ฉบับที่ ๒
โคตัวที่ ๓ และ ๔ เหมือนกัน

รายชื่อผู้โชคดีได้รับรองเท้าสำหรับใส่ในบ้าน

๑. คุณกนิษฐา	หงษ์สมดี
๒. นางสาวจิรัชญา	เหมือนมี
๓. คุณสรวิมล	วันนะกุล
๔. นางสาวสุธิัญญา	พรมดำ
๕. คุณกษิธิศ	เทพวัลย์

รอรับรางวัลได้เลย หรือติดต่อกลับมาที่ ๐ ๕๕๒๖ ๑๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๕

คณะผู้จัดทำ	ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาติ ทองเรือง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตติมา วิทยาวงศศิริ
บรรณาธิการ	พรปวีณ์ ทองด้วง	ออกแบบปก	วชิรพงษ์ วงศ์ประสิทธิ์
กองบรรณาธิการ	ทัดทริยา เรือนคำ	ว่าที่ร้อยตรีพิเชษฐ ลิงเทศ	วรรณชลิ กุลศรีไชย
	สุภมาศ อ่าทอง	สมมาต เพ็ชรร้อน	จารุวรรณ แยมมีศิลป์
ส่งข่าวสารและข้อเสนอแนะได้ที่	งานประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑน์ผ้า มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ต.ท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก		

โทร. ๐-๕๕๒๖-๑๐๐๐ ต่อ ๑๑๔๕ E-mail : phorpaweet@nu.ac.th

พิมพ์ที่ ดาวเงินการพิมพ์ ๒๒๕/๑๖ ถ.บรมไตรโลกนารถ ต.ในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
โทรศัพท์ ๐-๕๕๒๑-๑๗๗๗ โทรสาร ๐-๕๕๒๑-๙๖๔๖

“จริง ๆ แล้ว งานฝีมือของไทยนั้นยอดเยี่ยมมาก ตัวศิลปวัฒนธรรมก็มีความชัดเจน หากจะขาดก็เพียงแต่การส่งเสริมและสนับสนุนที่ดีเท่านั้น จึงอยากให้คนรุ่นใหม่มาช่วยปรับปรุงและนำเอาศิลปะ และงานฝีมือของคนไทยมาใช้ให้มากขึ้น เพราะชาวบ้านที่เป็นผู้ผลิตก็ต้องการความช่วยเหลือจากนักออกแบบเช่นกัน ซึ่งข้าพเจ้าเองก็พยายามที่จะช่วยสนับสนุน และนำเอาผลงานเหล่านี้ออกสู่สายตาชาวโลก”

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์
จากหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐

ตัวตนพิพิธภัณฑน์ผ้า

- ปรัชญา** ผ้าทอไทย คุณค่าเพิ่มทางวัฒนธรรม
- ปณิธาน** มุ่งอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาผ้าทอไทยให้คงอยู่อย่างแพร่หลาย
- วิสัยทัศน์** พิพิธภัณฑน์ผ้าเป็นศูนย์กลางในการอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่ข้อมูลทางด้านผ้าไทยในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านผ้าทอสู่สากล
- พันธกิจ**
๑. มุ่งอนุรักษ์ผ้าทอของไทย
  ๒. ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มทอผ้าเพื่อยกระดับคุณภาพผ้าทอโดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนล่างสู่มาตรฐานสากล
  ๓. สนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักในคุณค่าของผ้าทอและสร้างสรรคงานเพื่อเพิ่มรายได้
- เป้าประสงค์**
๑. เพื่อเป็นแหล่งสารสนเทศทางวิชาการด้านผ้าไทยในรูปแบบของพิพิธภัณฑน์และสื่อต่าง ๆ
  ๒. เพื่อเป็นศูนย์บริการวิชาการและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับผ้าทอไทยให้กับสาธารณชน
  ๓. เพื่อเป็นหน่วยงานสนับสนุนมหาวิทยาลัยทางด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนการผลิต

ชุดสารเส้นฝ้าย สายไหม

กลุ่มผลิตภัณฑ์จากไหม

ผลิตและจำหน่ายของใช้
ของแต่งบ้านจากไหม

๑๔๔ หมู่ ๒ บ้านเปือยกระเทียม ต.บึงกอก อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก ๖๕๑๔๐
โทรศัพท์ ๐๘๖-๙๙๐๗-๐๙๖๐

พิพิธภัณฑน์ผ้า มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

ชำระค่าฝากส่งรายเดือน

ใบอนุญาตเลขที่

๘๕/๒๕๒๑ พิษณุโลก